GASPAR JAÉN I URBAN

CAMBRA DE MAPES

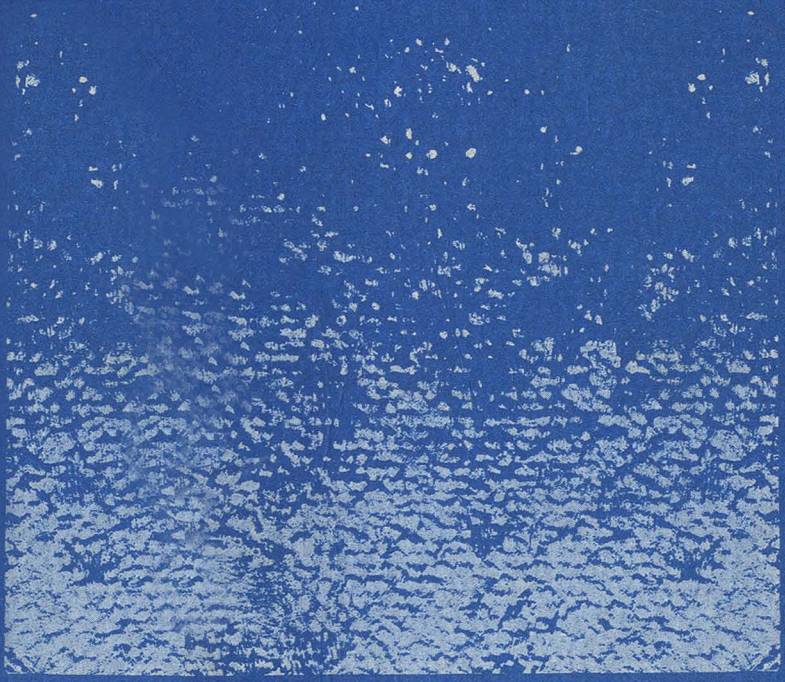

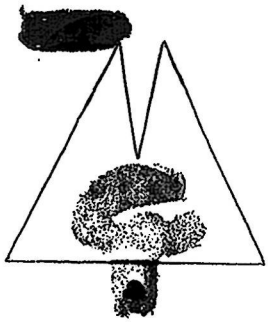

LLIBRES DEL MALL

GASPAR JAÉN I URBAN

CAMBRA DE MAPES

(1976-1980)

EDICIONS DEL MALL
Sant Boi de Llobregat
BARCELONA 1982

Primera edició: març 1982

© Gaspar Jaén i Urban

Edicions del Mall
Apartat 108 - Sant Boi de Llobregat

Realització i impressió: Mallgraf
Llibertat 38-40 - Sant Boi de Llobregat (Barcelona)

Dipòsit Legal: B. 9387-1982
ISBN: 84-7456-108-6

TAULA

LLIBRE PRIMER

L'Illa
9 1. *Des de les torres que guaiten la costa...*
10 2. *En encetar Odisseu la tornada...*
11 3. *I on era cert aquell color fictici...*
12 4. *L'Illa s'afona...*
13 5. *Baixaren les barques de jonc a l'arena...*
14 6. *Illa sense ombres de boscos, ni rius...*
15 7. *Sense fang ni ocells...*
16 8. *Salvat de tots els adjectius del mar...*
17 Tròpics
Cartes italianes
18 1. Andrea Palladio, ciutadà de Vicenza
20 2. Nit de Verona
21 3. Ravenna
22 4. Mariner
23 5. Diumenge a València
24 6. *Et vaig dedicar una nit uns versos...*
25 Renou de pluja pujant a la Drova
Pòrtic de la Glòria
26 1. *Anit vam dormir ja per terres d'Àvila...*
27 2. *Em demane quin lloc d'aquests màgics països...*
28 3. *Han esclatat ja totes les palmeres d'agost...*
29 4. *Sabia que ens trobaríem sota la pluja...*
30 Ciutat de Morella
Les flors de Bruc

I. Cicle Bretó
31 1. *El sol m'escalfa l'esquena...*
32 2. *Bretanya és un monstre de llargues pestanyes...*
33 3. *Els déus d'aquest país es transformaren...*
34 4. *Es conta pels pobles de vora mar...*
35 5. *Sortires, estimada...*
36 II. Konk Kernew, Agost
37 III. Meditació a Pleiben
IV. Hortènsies de Kemper
39 1. *Cruel com ets...*
40 2. *Ja hauran florit, amic...*
41 3. *I quan siga tot sol...*
42 V. Record de Bretanya

LLIBRE SEGON

Cançoner
45 1. *Anirem a Jamaica...*
46 2. *Salparem des del port...*
47 3. *El Port d'Elx soterrat...*
48 4. *I Jamaica era el nom...*
49 5. *Gots de rom, ai, ai, ai...*
50 Elegia de Praga
Elegies de Roma
52 1. *Érem enfront de Santa Maria in Trastevere...*
53 2. *Roma era quelcom com cavalls al galop...*
55 Elegia de Berlín
Elegia de Bolonya
56 1. *Molt estimat amic, vull pregar-te...*
57 2. *Repasse cadascun dels instants que s'ompliren...*
58 3. *Avui és diumenge...*
59 4. *Ara que octubre es tanca...*
60 5. *No demane ni espere res de l'amor...*
61 6. *Som a l'estació de Milà...*

62 7. *Arribem a Bolonya sota una pluja fina...*
63 8. *A la cambra on estic, on coloms es dessagnen...*
64 9. *L'any nou ens agarrà a la Plaça Major...*
65 10. *Fugen de la calor els habitants del poble...*
67 Cambra de mapes
71 Notes

LLIBRE DE CAVALLERIES

El poeta Gaspar Jaén i Urban em parla de Bretanya. Bretanya feixuga d'aigües, grisa de núvols, allà enfora, a l'horitzó de la litografia dins la cambra tancada: la cambra dels morts del meu llinatge. El poeta Gaspar Jaén i Urban, ciutadà dels Països Catalans, és nadiu d'Elx i vincla versos com si fossin fassers.

Elx adormida en el bessó de l'estiu, de tots els migdies d'estiu, amb confitures i eixarops. La Mare de Déu d'Agost, cossiols de bellveures, begònies tremoladisses, llambregueig de l'aigua en el rec, tot just pouada. L'hort i la calç, el silenci més sonor, malalt de cigales. Per les alcoves de la sesta i dels llençols de fil, brodadores de cera.

Però avui em parla de Bretanya. Bretanya dels morts, Bretanya dels camins i dels creuers, dels núvols baixos i les ombres infinites. Bretanya inexistent al fons de la litografia. Caldrà que partim amb l'alba, boira enllà, esglésies enllà. La mar cendrosa, amplària augusta, batrà amb fúria solemnial l'espadat dels encantaments, la negra muralla del prodigi. La mar en els ulls color de cel d'Iseut la blonda. Bretanya amb corbs, falcons d'Elionor al puny, menhirs ensangonats, pluges i màgies. Bretanya martiritzada i abolida, verda sota la mort i el cel. En l'horabaixa espès d'un cafetí de Pleiben, Sir Lancelot oblida. Parla molt lent de collites i d'hores. El rellotge camina en un racó de l'ombra. Temps enllà, núvols enllà, ones enllà,

Morgana serva Antònia presonera. La guarden set gegants. Artús juga als escacs amb Guillem Torroella i l'últim raig de sol llampega a l'espasa Escalibor. Artús inexistent, ànimes de cavallers endolats pels senderols del capvespre. Campanes de Sant Jaume de Galícia. Una vella s'arrupeix vora la llar de foc. Aubaïna al finestró i peülles de bestiar per les llambordes. Tots dos —el poeta i jo— hem partit amb l'alba.

JOSEP M. LLOMPART
dins *Mandràgola, 1980*

LLIBRE PRIMER

A Joan Navarro, per a sempre.

L'ILLA

1

Des de les torres que guaiten la costa,
es distingia l'Illa els dies clars.
A l'Illa el temps li clavava clavells
d'oblit i por als ulls de qui hi restava.

I els ulls d'aquells que partien vers Ílion
feien vermell el blau del mar; de sang,
d'espases mot. Discurs de la batalla.
Cavalls li obrien a la mar les cames.

Ja l'artifici dels dos sols naixia
quan ungles d'aigua a gratar-li comencen
la costa a l'Illa, reblida de perles.

El sol darrer daura les aus marines
de pit ferit, que en l'arena aletegen.
La mar fa aigua dels polsos de l'Illa.

2

En encetar Odisseu la tornada,
una gran flama sota el mar tancà
temps de pronoms. Els sargassos marins
es van portar les naus cap a l'incendi.

Penya-segats de vidre, caires vius,
emblanquinats per sals i escumes, venten
al vol campanes. Dotze ovals grocs. Fes-te
corser, cascada de silenci, mot!

Es van obrir dos sermons sobre el temps.
Vaixell errant per la pròpia imatge.
Arquer etern, maleït pels vuit vents.

Mot clau que clou flors de nacre. Colors
blaus de la mar, sense proporció
amb els països amagats del mapa.

3

I on era cert aquell color fictici,
entre l'aljub del cap de terra ferma
i el moll de l'Illa, gust dels qui tornaven
tenia el plany dels amants solitaris.

Van caure un vespre amors de verí.
Assenyalaren al sud les finestres
llums nuvoloses vingudes de terres
d'espills d'argent, de sendes d'aigua al sol.

Van inundar les estrelles el centre
tot pla de l'Illa, carregant-la amb perles,
sacs a l'esquena, soledat dels mars.

Els caragols de la mar li mosseguen
els fonaments a l'Illa; llot i arena
trenquen, amb fúria, tota la costa.

4

L'Illa s'afona. El perfil de l'Església,
l'ombra dels murs, el Carrer Nou, les cases,
els lliris blancs dels patis, els xiquets
que li tenien por al mar de nit.

L'udol del llop marí en el pleniluni.
La Cova Fonda on només es pot
entrar en barca, on viuen uns peixos
blancs, com de vidre, que a la llum es trenquen.

Tota l'espina de l'Illa, resseca,
sense arbres, fonts, hortes, aigua. Només
la font d'enmig de la mar, d'aigua dolça.

La Platja Blanca. El Cementeri. Res
no isqué un matí en l'horitzó fronter
de les torretes que guaiten la costa.

5

Baixaren les barques de jonc a l'arena
a pescar estels del fons. Mars de roses
agafen les fustes amb sexes com dits.
Habitants de l'Illa, presoners del mar.

Les roques cobertes s'entreobrin d'algues
i naixen vaixells, veles d'aigua, vents.
Corallers que obliden la font de la plaça,
les muralles blanques. Oblit de la calç.

Crits de por obliden. L'oceà sap mots
de totes les llengües, dansa de carícies
pel ventre i els pits. Posseeix els homes.

Guarda l'oceà mirades i llavis,
finíssimes pells. Guarden ulls, les ones,
ulls d'home, molt fràgils. Que les naus no els trenquen!

6

Illa sense ombres de boscos, ni rius,
per negres fondàries et remouen l'ombra.
Campanes del mar, silenci de pedra.
Cigonyes immòbils. Immòbils capvespres.

Atlàntida negra. Coloms del vol negre.
Entre dues aigües; silenci de mort,
suren cossos nus que els peixos mosseguen
i el corrent s'emporta cap als homes vius.

En sé que les xàrcies dels pescadors trauen
trossos d'ofegat, cames, braços, caps,
tornen a tirar a l'aigua el muntó

del peix i se'n van a casa. I no en parlen.
Tenen por dels morts que amaguen les aigües.
Profunditats negres. Xiprers de les aigües.

7

Sense fang ni ocells. Sense fons, sense illes.
Mar sol, mar blau. Llibre mut d'arena. Pluja
de colors salats. Mar abandonat
per tots els vaixells que corren pel món.

Els núvols hi van i es posen, com lloques,
damunt de les ones. I canten com illes
i s'omplin de l'aigua que deixaran caure
per totes les serres de tota la terra.

Mar on és el sol un ocell lluent.
Nostàlgia d'illes. Record de guerrers.
Ona d'or rompuda. Cavall de la mar.

L'horitzó ferit es dessagna, l'ull
en capçal de mar, i esdevé un estel.
Més amunt, dofins, donzells de set llunes.

8

Salvat de tots els adjectius del mar,
monstres de mort, Odisseu arribà
allà on va aprendre els noms i els nombres màgics,
a anomenar els animals de l'aigua.

Sota el mar Ítaca estava esperant-lo
l'Illa afonadà s'abillà de verds;
mates de mar li abraçaren la barca,
festa de sal, esponges, sabó d'aigua.

Sols el reflex entre l'ona de l'home,
en la fondària company des d'Ílion,
aplegà a l'Illa. Odisseu buscà

eternament, aquella altra des d'on
els dies clars s'albirava allà lluny
el cap de terra, els fars de la costa.

TRÒPICS

Véns a ma casa sol, amb pell de sal,
guerrer borratxo de sols de solstici.
Trobes la mar i els coloms que t'esperen.
Als records t'obris, assegut a taula.

Amb els teus mots, aigua fresca, vi i oli,
em rente els braços, les mans i la cara.
Amb el teu cos, creu beneïda, trenque
l'ombra que em posa la ciutat als ulls.

Parles de terres ignotes, de tròpics
on no hi ha llandes, pots de plàstic. Terres
plenes de sol, matossars, dunes, joncs
que la mar deixa a la riba d'arena.

Mirem els núvols. Els dies s'allarguen.
La primavera esclata sobre els muscles
d'homes cremats pel blanc d'Alexandria.
Porta sal l'aire del Llac Mareottis.

T'abrace i et bese. Et sé de memòria.
Llum a l'entranya. Mapes. Illes. Palmes.
Tots els presagis indiquen que avui
és un bon dia. Encetem el viatge.

CARTES ITALIANES

1

ANDREA PALLADIO, CIUTADÀ DE VICENZA

A Joan Fuster

De nit, Andrea di Pietro della Gondola, Palladio,
el vell arquitecte, seu en un escaló de marbre
de la plaça dels Senyors de la ciutat de Vicenza.
Palladio mira a fosques la Basílica, la millor
de totes les seues obres. Palladio seu i pensa.

Aquesta podria ser la nit última a Vicenza,
l'argent últim sobre els joves que lleugers creuen la plaça;
el verd últim dels turons, tan propers allà al capvespre.
Turons on he fet les vil·les de camp més belles d'Itàlia.
Al segle divuit seran copiades a Anglaterra
amb gran apreci. També de França vindran a veure-les.
Jo, que he pensat la ciutat, cada punt, cada paraula;
que he dibuixat els carrers, els palaus i les estàtues;
les fonts d'enmig de la plaça. Jo, que he fet la ciutat, sent
que mai no ha existit Vicenza. Les façanes de les cases,
els cantons, els arcs, la Llotja del Capità, la Basílica...
Tot és una ficció. Cavalls que habiten l'escena.
Ombres al mur de la cova. Com ho ha de ser el teatre
que tot just m'ha encarregat l'Acadèmia Olímpica.
Joc de fugues per a nans. Perspectives. Escenaris.
La ciutat és ara aquesta flaire de la vall del Po
que m'emborratxa, baixant-me al mateix centre del sexe,
i em fa recordar els joves que vaig conèixer a Roma.
M'agradaria tornar-hi si dispose d'algun temps

quan acabe *Els Quatre Llibres*. I si no m'he mort abans.
Tinc seixanta anys. Sóc vell. I tinc dret a estar content.
He fet els millors palaus de la República Véneta.
He plenat el segle setze amb la sumptuositat
de la meua arquitectura proporcionada, clara,
mesurada amb ritmes nets, que hauran de veure com música.

He revifat l'harmonia dels savis grecs més antics.
He construït per als homes el que era només dels déus.
M'han aplaudit la meua obra. Els Chiericati i els Capra
estan contents. Han fet festes per a inaugurar llurs cases.
I el Valmarana més jove vol ampliar el palau.
Hauré d'anar a Venècia per a veure la pintura
de les Bodes de Canà que ha fet per al Refectori
de Sant Jordi el Veronès Cagliari que sap fer verds
com no s'havien vist mai en cap de les corts d'Itàlia.
Hauria d'estar ben content.
I de nou mira Palladio
el Palau de la Raó, la primera obra que féu
en la ciutat que el va rebre, la ciutat que féu tan bella.
Assegut a un escaló de marbre blanc de la plaça,
pensa en Vicenza. Palladio pensa que, amb tot, la ciutat
és ara només aquesta flaire de la vall del Po,
aquesta remor llunyana de càntics. Hi ha primavera
pels arbres del paradís dels jardins de la contrada.

2

NIT DE VERONA

L'alta lluna tallant, cendra, fina corbella,
la ciutat ratlla d'ombra des de dalt de la torre,
cim vermell dels rellotges de la plaça de l'Herba.

La llum de la nit blanca fa més blanc el perfil
d'estàtues d'atletes que el somni d'un guerrer
va glaçar sobre immòbils fullatges d'acant. Pedra.

La ciutat s'ha fet l'àmbit d'un dels noms d'Ungaretti.
Ha engolit gots de coure i pinyols de mercuri.
Amb coltells de cristall, Verona s'ennuega.

3

RAVENNA

Com l'amant nou és el bell assassí
de tots els altres, la nova ciutat
on arribem fa de la resta núvols,
vell argument de paper i memòria.

L'antic Palladio enmig de Vicenza
és ja una imatge blanca en el record
que les arbredes de l'ombra retallen.
La ciutat ja és un altre miratge.

Ja no existeix la ciutat que vam veure.
Només l'inici d'una altra que espera,
si hi ha demà. La tornada s'ha obert.
L'altre costat de la mar ens aguaita.

4

MARINER

Ens hem quedat sols a la proa; lent,
s'esfondra el sol enmig del blau.
Silenci.
Res més no pot restar d'aquest moment.
Desconeguts per sempre, un sol instant
ens ha ajuntat la mar.

5

DIUMENGE A VALÈNCIA

Fa cinc mesos que deixàrem Itàlia en primavera.
La llum de Ravenna avui té tot el temps d'un oblit.
La vesprada s'assembla molt a aquella. Els núvols, cercles
que rodaven per damunt la ciutat provinciana,
per la plaça del Comune on els joves acudien
amb bicicleta, aquests són que veig ara com passen
sobre el riu blanc de València fent-la una ciutat estranya,
paisatge desconegut. Res no succeí en aquells
carrers perquè ara de nou em tornen a la memòria.
Una vesprada compràrem uns gelats de tres colors
i ens vam asseure a la plaça. A l'endemà passejàrem
mentre la llum es desfeia, vora el mausoleu de Gal·la
Placídia, Sant Vital, Baptisteri d'Arrians...
Res no succeí llavors, però l'hora baixa em porta
la imatge de la ciutat, aquell pla ple d'aiguamolls
on s'aixecava l'antic Sant Apol·linar de fora,
els carrissars, els grans arbres solitaris sota un cel
que era ple de peixos rojos; la carretera tan recta
en la desembocadura plana, trencada, del Po.

6

Et vaig dedicar una nit uns versos.
Aquests són, memòria d'altres nits.
Maig. Uns altres érem quan passejàvem
pels carrers de Màntua, per les places
grans i fosques vora la Gran Basílica.
Anàvem parlant de geometria,
de renaixement, de l'arquitectura
de Leon Battista Alberti.

RENOU DE PLUJA PUJANT A LA DROVA

Us escrivim de nit, des d'un llit de canonge
amb matalàs de plomes. És aquest un hotel
de meitat del XIX, pintat de color rosa,
vora l'Estació Terminal de Donòstia.

Passeig de Tamarits al sol fi del Cantàbric.
Hi ha remor d'ones, roques, on s'acaba l'Igueldo.
La mar a l'horabaixa engoleix carabasses
que neden per la ratlla de l'aigua. Estiu de joia.

La lluna, l'aigua, el foc deuen ja il·luminar
les teules ordenades de la casa de Barx,
el pis roig, les finestres amb la llum generoses.
Al jardí nou, encara no hi deuen haver flors.

Dàlies, nadaletes. Els rosers perferan
la casa que a la cambra de dibuix començàrem.
Fa un any. Passarà el temps, vindran uns altres dies.
Quedarà en les parets el senyal de l'oblit.

PÒRTIC DE LA GLÒRIA

Anit vam dormir ja per terres d'Àvila,
Castella la Vella on la lluna oberta
sobre els camps estranys portava presagis.
Vas eixir enmig de mitologies,
focs xinesos, dracs, unicorns i esfinxs,
en un molt bell somni del qual m'he oblidat
només despertar-me. Mentrestant pensava
que per a l'any nou et regalaré
somnis, com ho fan els cecs amb les tristes
marqueses fadades.
No he trobat cloïsses
cantores. He vist només calamars
i saxofonistes per les Torres d'Hèrcules,
i els corbs encantats que encerclen Monforte
de Lemos. Demà, tanmateix, passem
prop de Finisterre on he sentit dir
als vells del mercat que els éssers marins
comencen a viure. Espere trobar
els molt curiosos Jacobs (animals
fets de mil colors de llana). També
vull veure si veig granotes d'arròs,
i, per fi, cloïsses cantores. Si volen
venir-se'n amb mi, te'n portaré, Anna.

2

Em demane quin lloc d'aquests màgics països
guarda les teues faules, aquelles que em contaves
quan fugíem a Itàlia la primavera última.
M'envaeix aquell temps de fa només uns mesos,
mentre creue Galícia inútilment buscant
el vilatge fadat que s'alça quan tothom
mira una maquinària que fa fum de colors.
Record dels teus ulls, a la cambra, el silenci
ha pres color de pedres, de molsa de Sant Jaume,
de pluja que fa blanc i fa gris l'horitzó;
el color dels teus ulls quan creuàvem la mar.
He descobert en ell la sensació tendra,
amable, de trobar-me en un país aliè.

3

Han esclatat ja totes les palmeres d'agost
i han començat a obrir-se, finals d'estiu, magranes.
La casa que bastírem anirà fent-se vella.
I el Montdúver deu ser ple de boira, com llàgrimes
que creuen l'equinocci de tardor. ¿Creixen ja
les flors del nou jardí?
L'aire de l'oceà
és fresc aquí, com pedra redona regolant
per la panxa. He vist alguns dracs de safir
i criatures d'ulls de maragda que es troben
en la fi de la terra, guardades pels guerrers
més fidels al record de la mort del seu poble.
I a la tarda, pel cel baixen llums. Compostela.
Regne verd de silencis on han omplit els homes
de paraules els murs; nodreixen l'esperança
d'un temps en què mai més no siguen tampoc tristes,
dissortades, aquestes terres de l'aigua i l'herba.

4

Sabia que ens trobaríem sota la pluja
de peus lleugers, a la plaça de l'Obradoiro,
on el Mestre Mateu cisellava la pedra
amb el teu rostre al davant.
Descendent dels primers àrabs vinguts de l'Àfrica,
somiaves a València en els silencis
trencats només per campanes verdes; cercares
els enigmes del somriure de les estàtues
romàniques del país cristià del nord,
conegudes per tu mitjançant els relats
que feien els viatgers mentre descansaven,
asseguts vora la porta de la Xarea.
En un cel verd, desplegada per àngels verds
d'ulls verds, cabells, vestits verds, sorgí davant teu
la ciutat que somiaves, on ara escric,
com un combat d'herba i núvols, de campanars.
Vas conèixer les sirenes, dracs de la mar,
i oblidares l'olor que fan els limoners
dels horts de la Russafa a principis d'estiu.
D'aire humit s'ha omplit la cambra, d'un vespre fresc
de gotes de pluja fina, màgics rituals
que em porta el teu rostre jove, estranger profeta
esculpit a un relleu del Pòrtic de la Glòria.

Amb les set ales de set ulls esteses,
els àngels de Compostela pels arbres.

CIUTAT DE MORELLA

Fa ara tres anys que trobàrem aquell palau
renaixentista que feien servir de bar.
Vam arribar ja de nit a la vila.
I després de sopar, vam cantar el Ternari,
els cinc sota la manta, al recer d'un portal.
Mentre posava el món dins una copa,
vaig oblidar uns ulls a la cambra d'hotel,
aquella nit d'hivern.

El mateix hotel és on hem arribat ara.
¿Quin camí estrany m'ha portat de nou a Morella?
Les terres solitàries dels Ports
s'han begut ja l'últim sol. T'he mostrat
la geografia difícil dels carrers
quan es feia de nit al Portal de les Verges.
Hem menjat fruits de mar
asseguts sota els porxes del carrer Major.
I m'has llegit els teus versos darrers
—Paper de Vidre, delicats treballs
de fustes fines— abans de dormir.
No he trobat tanmateix, en la fila de cambres,
aquells ulls oblidats on vaig conèixer
la set que ja per sempre ha d'acompanyar-me.
Per un instant, en recordar-los, he sabut
quant de temps s'amaga darrere els anys.

LES FLORS DE BRUC

I. Cicle Bretó

1

El sol m'escalfa l'esquena i enfront
l'oceà s'ablaneix sota el pes de la llum
del migdia.
Ai, amic, si veiessis aquests turons suaus,
com mamelles verdes!

2

Bretanya és un monstre de llargues pestanyes
i celles d'escuma, estès sobre el mapa,
que al vespre s'adorm embruixat, i en sòmnis
inventa llegendes de naus, mariners
que somien mars on es pon el sol.

3

Els déus d'aquest país es transformaren
en roques precioses, o es tancaren
dins pedres de mar; fugien dels bàrbars
que vénen del sud.
I des de fa segles, els pescadors
treuen de l'oceà, junt amb els peixos,
marbres, robins, que s'emporten amb cura,
i els guarden dins la ciutat.

4

Es conta pels pobles de vora mar
que els Corsaris de les Barbes de Foc
esdevingueren esculls i ferien
els rossos adolescents que es cabussen
des dels més alts espadats de maragda.
Mes els mariners estengueren magnòlies
damunt els esculls.
De les nafres brolla
l'aigua de gesmil que els fa déus, els joves
bretons que es cabussen dins l'oceà.

5

¿Sortires, estimada, d'un d'aquells
megàlits de pedra? Un ple de lluna
et desfadaren; fugires enllà
la mar. I a Karnag la llegenda ensenya
que quan siga el centre del temps vindrà
una dona d'ulls negres i cabells
negres, vestida amb robes negres: torna
per a ser adorada, convertida
en pedra de bell nou.
Tu, l'estimada
del Cavaller Lancelot.

II. Konk Kernew, Agost.

La ciutat tancada dins la badia,
gelosia de gavines. Els vells
déus errants vaguen pels penya-segats
de la costa, nodrits per les deixalles
dels naufragis. Damunt llur ombra t'alces,
amb tota la mar tancada dins teu.
Ells envegen l'escuma del teu rostre,
la brutor de les mans quan t'agarraves
a la terra, als matolls, per a pujar-te'n
al cim de les roques. Estan gelosos
dels teus anys, superb mariner bretó,
els antics déus de la mar; ells que són
cavalls en runes. Tanmateix no saben
la teua major virtut: descendent
de guerrers eres, d'aquells que caçaven
l'ermini per a la Duquessa Anna.

III. Meditació a Pleiben

Assegut al cafè de l'estació,
mire com la tardor s'apodera d'aquestes terres.
És aquest un poble petit de Bretanya,
emplaçat entre les serres interiors del país.
Al voltant de la pluja, la finestra
i les darreres hortènsies d'aquest any,
seuen vells fantasmes de família, amb la mirada
perduda enmig dels invisibles països de l'aire.
Quin goig estrany estar viu darrere les cortinetes
que serveixen de fons a les mates mullades
de la finestra!
És bo beure un got de llet calenta
quan fora plou. Una remor de celtes.
I aquesta terra, del cafè estant,
em porta fins l'altra terra germana,
que també va ser anomenada la fi del món.
A totes dues he estat estranger.
I tanmateix, les he sentides bategar
en el verdet dels calvaris i les esglésies,
en els ulls i les galtes de le velles
que porten fruites i verdures al mercat.
Camps bretons endevinats més enllà dels campanars,
del gris que emboirina el carrer, del vent
que fa dels arbres cabelleres mullades!
Camps bretons sota la pluja, reflectits als ulls d'uns homes
que parlen una llengua ignota; d'aquests homes
que ara m'acompanyen, sense saber-ho,
mentre espere que deixe de ploure,
viatger a l'espera del tren

que em durà a contrades de mariners:
ara, en aquesta llum nuvolosa,
mentre m'asseque els peus, a un cafè de Bretanya.

IV. Hortènsies de Kemper

1

Cruel com ets,
voldria trencar aqueix políedre de mil rostres
que amagues dins el pit;
canviar la història dels reialmes de silenci,
travessar de nou remotíssimes contrades
on no ens sobtaran puntes de cigar,
taques de sang, pel terra dels tramvies.
Cambres, mapes, on tota la tendresa del teu món
s'amague dins el darrer entrepà
de formatge, si no deixem lliure la nit.

2

Ja hauran florit, amic,
al Passeig de Kemper els magnolis
quan espases bretones assalten
jeroglífics en l'aigua,
quan els homes al mar llancen xarxes,
enganxades hortènsies,
i desfacen antics maleficis.
I Sant Malo, refugi de pirates,
haurà de resistir l'embat de la marea alta!
Ai, amic, que Bretanya em restarà per sempre
aquell drac que, amb la gòla esbatanada,
vomita illes dintre l'oceà!
Hem de trobar-li l'ull pels carrers de Morlaix.

3

I quan siga tot sol,
ben lluny de l'estiu d'aquesta contrada,
triaré els millors ulls que la tardor
haja fet brotar de les teues branques;
els esqueixaré amb cura per plantar-los,
com feia de petit amb els geranis,
en planterets verds que dels balcons pengen,
al llevant de ma casa.
I faré de tu un amant fictici,
de les lletres viatger amorós,
pell de caminant d'on han de nàixer hortènsies,
flors com besades, el propvinent maig.

V. Record de Bretanya

Porta cors de suïcides la nit
que s'obri a l'altra banda dels cristalls.
Caminant perdut pel temps que ha marcit
els rosers, poques coses he trobat
per guardar-hi, o no he sabut fer-ho.
D'altra forma, ¿com havia de fer
tant de mal una copa de conyac
rompuda a les quatre de la vesprada?
Tota la literatura que he inventat; tots els jocs
que he punxat per les parets, i jo mateix —invent meu—
són paranys que em porten als soterranis del jardins
quan, amb l'hivern, és arribada l'hora
de tornar a llegir antics missatges de llum
que em porten el record d'aquell migdia,
camí de Sant Tegoneg.
Ens omplírem
les mans de magrana, cabells de banderes;
i desafiant la pluja, cantàrem
antigues cançons del nostre país
al davant d'uns àngels que ens estimaren
i no comprenien la nostra llengua.

LLIBRE SEGON

CANÇONER

1

Anirem a Jamaica,
envaïda pel sol.
Altes altres palmeres
vora l'aigua calenta,
vora els balls en l'arena.
Els pirates i els lloros
del color del migdia
de les mars d'algun sud.
Mars de rom. Les cançons
de Jamaica a l'estiu,
noms em diuen de l'illa,
la promesa d'un somni.
Tinc la pell tota oberta
esperant unes terres
que me porten l'amor
d'una pell estimada,
els ulls plens de somriures
amb les teues rialles,
veient l'illa, joioses.
Aniré amb tu a Jamaica.

2

Salparem des del port,
com antics vilatans.
Cantarem havaneres
dalt de barques de sal
que al matí salparan,
carregades amb sal
i amb sabó de barrella
del Port d'Elx, soterrat
sota un cel de silenci.
Veurem l'Illa passar,
secalloses palmeres.
De l'Aljub, Cap salat
on canten havaneres
d'oronelles i amants
que parlen de barraques
de lona vora mar,
i de Mediterranis,
d'algeps, poble de sal
mut, quiet com una estàtua.
El Port d'Elx somiat.

3

El Port d'Elx soterrat
sota arenes de temps,
sota el Gran Saladar,
tot cobert per les soses,
5 margallons de la mar.
El port inexistent
que se van inventar
en periples fantàstics
els grecs primer, més tard
10 els llatins, viatgers
amadors de ciutats,
Ptolomeu, Plini el Jove,
Pomponi Mela; l'alt
al-Idrîsî, escriptor
15 d'uns bells «Recreaments
per a Aquells Desitjosos
de Recórrer lo món»
on somia els canals
d'un port ple de palmeres,
20 rius secs, esferes, sal.

4

I Jamaica era el nom
d'aquell gat que vivia
a ca una amiga meua,
mirant la mar de Màlaga.
«Un hort ple d'ocells blancs»
rodejava la casa;
«un taronger amb totes,
totes les flors obertes;
tomaqueres pujant
amb tomaques madures,
i una font d'aigua dolça».
Jamaica, «que tenia
mig cos negre i mig blanc,
tot el dia caçava
pots i noms, móns en l'aire
amb les seues potetes.
Oroneta de terra»
en la boca de Fàtima,
la meua amiga Fàtima
mirant la mar de Màlaga.

5

Gots de rom, ai, ai, ai.
El Bagul del Mort, ai.
Quinze homes hi van.
Ai, l'ampolla del rom.
Gots de rom, ai, ai, ai.

Ai, tan tendra Jamaica
dins les dents del Carib!
La mar de les Antilles.
Mirarem els estels
vermells del Coll d'Amèrica.

I et mire els ulls, amic.
A mi et lliures. El sol.
El llit nu. En la pell
em rebolque. Els teus ulls.
El teu sexe. Palmeres.

Altes, altres palmeres
que ara em porta el teu nom,
Jamaica; la vesprada
banyada de suor,
calenta. Hi ha cigales.

ELEGIA DE PRAGA

No fou cert que ens trobàrem sota el rellotge d'Hanus
Ruze, a l'Staré Mesto, a la plaça on els guies
contaven que el burgmestre va fer que li arrancaren
els ulls a l'artesà per tal que no pogués
5 fer-ne un altre més bell a cap ciutat d'Europa.
No fou cert. I voldria que aproximadament
hagués estat així. I ara que puc refer
la història després de tant de temps, recorde
un migdia d'estiu, cercant l'ombra dels arbres
10 per la Malà Strana; recorde una vesprada
que plovia damunt la Bohèmia, quan,
defugint els companys, me'n vaig anar tot sol
pel Pont de Carles IV, buscant petxines, llavis,
allà on les torres trenquen els núvols del Moldava;
15 les estàtues, guaites, estrany, em vigilaven.
Ens trobàrem enmig l'esbart de forasters,
profanant les petites cases dels alquimistes
de la cort. Cementeris on els jueus cercaven,
quan tots els galls dormien, pedres filosofals,
20 el secret de la vida. Aquell vespre va ser
quan ens n'anàrem junts als Jardins del Castell,
on jo volia veure els rosers que cuidava
el vell Pàmies. Es veia des de dalt tota Praga.
A qualsevol indret de la ciutat puguí
25 haver trobat uns llavis que duien el perfum
d'una casa al costat del Mar Negre. Però
l'escenari de Praga, tan bell, no va servir
per a inventar aquesta història. Estrangers
els dos, sols vaig saber que eres de Romania.

30 Estiguérem mirant-nos per un moment els ulls.
Ara que puc, uns anys després, refer la història,
recorde el passeig vora el monument a Jan
Hus, rebel condemnat a mort en el Concili
de Constanza. ¿Qui era qui li ofrenava flors
35 vermelles, esquivant els soldats de la guàrdia?
¿D'on les aconseguiren si l'horitzó era gris
com una matinada closa? Recorde aquells
capvespres, els dos junts; Praga, el perfum dels arbres
que em deies que envoltaven ta casa, més enllà
40 de la Mediterrània, al costat del Mar Negre.

ELEGIES DE ROMA

1

Érem enfront de Santa Maria en el Trastevere,
pujant cap a Sant Pere del Montòrio, després
d'haver dinat i haver pres el sol mirant l'illa
Tiberina. El cel ha començat a tapar-se
5 i s'ha fet per moments el temps més i més negre.
Per un camí amb arbres seguíem pujant quan
han començat a caure gotes i un poc perduts,
sense saber si havíem encertat, hem trobat
l'església. Plovia molt fort. Feia rellamps.
10 Hem entrat per la porta que dóna sobre Roma
i ens hem trobat enfront del Templet de Bramante.
Ara cau aigua a cànters. Trona i rellampagueja.
La pedra i l'or es banyen, les columnes toscanes,
l'escut de Carles Quint, les parets de color
15 salmó de l'Acadèmia Espanyola de Roma,
que rodeja el templet. Escric arraconat
en el claustre d'entrada; m'arriben fins aquí
els esguits de la pluja que el vent escampa. Mire
el Templet de Sant Pere, un dels renaixements
20 romans més bells. Segueix plovent damunt el Laci.
Des de fora no es deu veure ja el Palatí.
Cau granísol. Fa fresca. Aquest és el millor
moment que somiar podria per a Roma.
Dibuixes en uns fulls els cercles, les motllures
25 i els ordres que fa segles va dibuixar Bramante.

2

Roma era quelcom com cavalls al galop
que trencaven els peus. Cavalls de color groc
muntats per homes bells que l'esguard dirigien
vers la mar de les platges de la pròxima Òstia.
5 Enfront de Sant Andreu del Quirinal passaven,
ferotges, de Sant Carles, el de les Quatre Fonts.
Dels turons. I restaven embadalits davant
la florida d'abril que de nit li va caure
a la plaça d'Espanya i li omplí les escales.
10 Plaers del caminant que sabien els frares
que creuaven l'Imperi. Els millors vins del Laci.
Els carrers i les cases plens de marededéus.
Imaginàvem monges cosint darrere els murs
dels jardins, esclatats magnolis; primavera
15 que Roma ens oferia; oloroses històries;
les herbes fines que els pelegrins li portaven
enganxades als peus. Piranesi perenne.
Plaça dels Cavallers de les Ordes de Malta.
Roma era un intens plaer en veure com
20 s'amagava el sol rera els turons del Vaticà,
com les ombres omplien els jardins de l'Exedra.
Des de la cambra, a l'últim pis de l'hotel, miràvem
els alts arcs de les Termes de Dioclecià,
on Miquel Àngel féu, amb un tros de ruïnes,
25 la Basílica de la Maredéu dels Àngels,
i al costat de la qual, de nit, els homes busquen
homes que estan ocults, amagats entre els arbres,
darrere els autobusos de l'estació pròxima.

Eren dolços els dies a Roma. Les vesprades
30 deixaven primaveres d'un aire molt suau
pels carrers i les places, pels turons plens de pins,
pels camins i les vil·les de l'Aventí, tan verd.

ELEGIA DE BERLÍN

S'ha nugolat de colp i ha començat a ploure.
La pluja ens ha sobtat enmig del parc, després
d'haver eixit de veure el Mausoleu de Schinkel.
Ens hem arrecerat sota el pòrtic d'una ala
del palau. També hi venen alguns homes amb gossos
i velletes que duen al cap bosses de plàstic.
Sota el xàfec tremolen les extenses arbredes.
Ara aquí, com a Roma, amb goig m'ompli la pluja.
Ciutats velles d'Europa, acabades amb arbres,
matins de sol als parcs, aigües verdes de pluja.
Berlín, ciutats estranyes, ara mortes i buides,
suburbis de la por, altre temps capital
de les corts europees. Flors per a Schinkel ara.
La ciutat que va fer ja no existeix. Passeig
sota els tilers, encara amb restes de metralla.
El Vell Museu té encara l'ombra d'ombres gammades.
La Victòria Gran. Porta de Brandeburg.
Damunt el parc, la pluja referma, com tardor.
Alguna gent se'n va corrent sobre la gespa.
Mire la tranquil·lissima vesprada. Potser que,
si ha parat ja de ploure, tingam avui a Berlín
una posta de sol d'aqueixes que li crema
a la ciutat les cases.
Recordaria encara
temps després com va ser de formosa la posta
de sol, amb tu a Berlín, d'aquell dia d'agost.

ELEGIA DE BOLONYA

1

Molt estimat amic, vull pregar-te que un dia
dels primers de tardor, vages a veure G,
vull que li portes flors, un ramell de flors blanques
del mercat del teu barri. Dus-li flors en lloc meu,
5 quan l'estiu ja s'acabe. Dis-li que ara li plore,
que me l'he estimat molt, fosc enmig de la mar.
Quan la tardor comence i li vinguen records
de l'estiu que era encara joc d'aigua i d'animals.
Recorda-li la platja on ens hem passejat
10 i que d'ara endavant haurà de recordar-me'l.
Quan s'enceten tardors i l'estiu a ciutat
quasi siga un oblit, porta-li les primeres
flors del fred de setembre. Recorda-li el meu nom
i també el del meu poble; uns carrers on no neva;
15 quan uns dies d'estiu, sense gens de prudència,
en la mar ens besàvem. Amb estels parlaràs
de l'amor d'unes nits, tan curtes, breus i fràgils
que podran ser trencades per l'hivern que s'apropa.
Recorda-li l'estiu, unes terres ignotes,
20 el coixí ple de sal d'aquesta nit d'agost.
Quan s'enceten tardors, quan els homes obliden
i el cel tot s'haja fet d'horitzons transparents,
vestit de fred primer, ves amb flors per Bolonya.
Dis-li que des d'un lloc del País de València,
25 me'n recorde i l'estime; crec que ho sabrà comprendre.

2

Repasse cadascun dels instants que s'ompliren
amb la teua presència aquells dies d'agost,
la mar que ens abraçava, arenes que t'apropen
a la meua memòria. Me'n recorde de tu,
30 més borrós cada dia, allunyant-te entre un temps
i una història grisa. I torne a maleir
impossibles i belles històries perdudes
com aigua entre les mans. I vull reptar l'oblit.
La impotència enfront del temps em crema els ulls.
35 Encara fa calor. A l'hort mire les coses
que els teus ulls fa un mes ja, van mirar amb estima.
Em caldrà pensar ara les tardors que s'apropen
i el fred endinsarà per la pell fins els ossos.
Esperaré notícies teues. Esperaré
40 el gel, la soledat nova de cada dia.
Esperaré els fantasmes de la nit en aquella
ciutat de palaus gòtics amagats per carrers
que algun dia tingueren gesmins i olor de sal.
Amb un sanglot d'espant dins del pit de la nit,
45 li oferiré encens i or, sang al teu record.

3

Avui és diumenge. Fa una vesprada quieta,
estranya, molt tranquil·la. Tinc tristesa parada
als ulls, tota d'agulles. He tingut carta teua
i m'alegra estimar-te i et recorde de nou,
50 et recorde com sempre. Intente imaginar
els carrers de Bolonya. Intente guardar viu
encara el teu record, amb plany i amb goig com mel
en la punta dels dits. Enmig de la tristor
que la vesprada em porta, la teua imatge immòbil,
55 desfeta en la memòria, m'evoca dolçament
països que imagine molt llunyans i formosos.
Ja es fa de nit enjorn; ja comença a fer fred.
La tardor s'insinua pels fulls del calendari.
Seguesc pensant en tu, ¿com podria oblidar-te?
60 Cada nit li dedique un instant al teu cos.
Ara fa un poc de fred. Va fent-se més de nit.
El record, l'esperança de l'hivern junt amb tu
són les poques cessions que permet la distància.

4

Ara que octubre es tanca, del meu país t'envie
65 fruits de tardors del sud. Magranes, raïm blanc,
dàtils candits i negres; pitxers de porcellana
amb ramells de geranis de la paloma, liles
amb ulls d'espariguera. T'ho ofrene amb el desig
de que els dies et siguen plens de records amables;
70 que els déus siguen propicis i els fantasmes conjures.
Que l'alegria et donen, ara que els dies passen
i s'emporten més coses de nosaltres mateixos,
i ens trobem cada dia a la boca menys riures.

5

No demane ni espere res de l'amor. El temps
75 t'esborra i porta oblits. Veuré cremar el vell
a la plaça Major. L'aigua alta en la mar
de Venècia. Rímini. L'Alberti més exacte:
Temple dels Malatesta. Més enllà de la gent
està la ciutat sempre; la màgia i els jocs;
80 les torrasses, xiprers, aixecant-se en la plana.
La ciutat tan formosa. Repúbliques que estime.

6

Som a l'estació de Milà. Són les quatre.
Dalt del vagó esperem que siga l'hora; el tren
partirà cap a Ancona i ens deixarà a Bolonya.
85 Fa bon temps i tot és molt bonic en aquesta
estació liberty, grandiosa i antiga.
Pels carrers, alguns plàtans encara tenen fulles.
Pel camí se'ns farà de nit. Són curts els dies.

7

Arribem a Bolonya sota una pluja fina
90 que humiteja, lleugera, l'ombra llarga dels pòrtics.
La Itàlia que més em corprèn m'ha sortit
de nou davant els ulls. Aquesta ciutat plena
de torres com espines on el renaixement
em fa l'ullet. Les màscares de boira dalt dels arbres.
95 La gent que ompli els carrers, places de totes les hores.
Els colors de les cases. El groc i el mangra. El roig.
Sent que sempre tindré quelcom de les ciutats
d'Itàlia dins meu. Per a temps més roïns.
Per a combatre exilis. Déu sabrà per a què!
100 Després de travessar els camps nevats, els pòrtics
esvelts i llargs m'han fet un recer de la pluja.
Mes s'han perdut camins enllà el bosc de muralles
i és tristesa el que envolta la mort de l'any, la festa;
un estrany ball de temps m'ompli els ulls amb un trist
105 cant de neu. Els cavalls de la malenconia
s'han soltat pels carrers de Bolonya. Només
la mateixa ciutat és un recurs possible.

8

A la cambra on estic, on coloms es dessagnen,
els ulls ferits pel fred, m'he trobat diamants
110 d'un estiu que feria d'or les palmes de festa.
Se m'ha mort l'amor meu, tot l'estiu, travessant
aquest fred de Bolonya. Me l'estic mirant ara:
records d'ones llunyanes, flors, somriures d'un dia;
ai, records del Misteri gelats entre els magnolis
115 del pou de Sant Domènec. He trobat a les places
un sol d'hivern molt pàl·lid, de desembres malalts.
Tot l'amor se m'ha mort, sens resurrecció,
al tercer jorn, com flors que l'esguard no suporten.
Ho escric i és un remei. ¿Quin remei tindré sempre
120 si no és el d'escriure? M'acull ara una cambra
on Brueghel conta festes de camperols que ballen.
Arrecera el meu plany un colomer molt alt
on coloms es dessagnen. M'òmplic de temps la vida.

9

L'any nou ens agarrà a la plaça Major.
125 A Bolonya, amb anous, l'any ens sobtà. Cremàrem
el Gran Vell de la Plaça. I botàrem castells
de foc. I vam cantar. Sota branques de vesc
ens besàrem. Menjàrem porc, animal de ploma
i gentilles per tal d'augurar-nos bon any.
130 Vam jugar a les cartes. I a l'endemà devia
ser un home el primer en entrar a la casa.
Diumenge vam anar a Rímini. Tot era
ple de pluja i de fred. Inoblidable el temple
d'Alberti, la ciutat enmig d'un llac de pluja.
135 Amb ofrena de pa, vi i oli ens acolliren
amics nous. Una casa amable on vam dinar.
Una estança escalfada en l'hivern de l'oblit.
Xiprers de benaurança al jardí del portal.
Isqué dilluns Bolonya tota plena de neu.
140 Era com un miracle. Hem fet boles, ninots,
baralles de juguesca al peu de l'alta tàpia
del Col·legi d'Espanya. Encara queda neu
on no passen els cotxes i al costat dels fanals.
Hem anat a Venècia avui. Ara hi tornem,
145 ja de nit, molt cansats. Sant Marc era ple d'aigua.
I ahir, ja ho oblidava, vam pujar a la torre
gran, la dels Asinelli. Vam anar a Sant Lluc.
Caminàrem pel pòrtic barroc de tres quilòmetres
de llarg, serp dels turons bolonyesos, tan bells.
150 Demà és ja el darrer dia que estarem a Bolonya.
El final no em sap greu. Esdevé G un oblit,
un eclipsi perenne, un temps mort de vels negres.
No em porte amb alegria el color de les cases.

10

Fugen de la calor els habitants del poble
155 i els arbres són sudaris de tanta llum com cau.
Al sud el mes d'agost s'obri fer i salvatge.
Els dies seran llargs, calents. Vora la mar
somiaré en illes. De nou l'aigua salada
ha de xuclar-me el sexe. Un altre estiu penetra.
160 Sempre amb mi aquell Rímini de pluja. Neu als camps
de l'Emília Romanya. Tindré la gran recança
de no haver anat a Itàlia aquest any.

CAMBRA DE MAPES

Ara la teua absència és mà que fa nit negra
la nit que ara m'esglaia. Te n'has anat, amic,
i no em queden gemecs ferits per a plorar-te.
La teua llunyania em sobta tots els dies
5 des de totes les cambres. Hauré d'anar-me'n ja
d'aquesta ciutat buida que s'ha tornat desert
i on he estat tan feliç mirant el riu amplíssim,
polsera d'alberedes, un collar de colomes.
Hauré d'anar-me'n ja cap a la llum primera.
10 I un mes darrere l'altre, i un any i un altre any
he d'anar oblidant la llum d'aquesta casa.
Faré una altra ciutat que els teus ulls no han de veure.
No et contaré més somnis, ni països fantàstics,
ni tractats de dragons que amb colors assenyalen
15 rutes d'or i canyella en la pell, flors del mapa.
No et contaré ja històries d'aquesta ciutat clara
on m'he quedat tan sol. No inventaré jamai
mapes dels mars d'Itàlia, repúbliques tan belles.
Tota la vella Europa he vist dins dels teus ulls,
20 i no sé si mai més tornarem a anar junts
per les rutes del món i mirar les mateixes
alegries, ciutats, els amors prohibits.
Els grans parcs de Berlín. Jardins i estius de Viena.
Primaveres de Londres, tulipes a les places.
25 Les places de Verona. Sant Marc. El Capitoli.
Pluges fines de Roma. Dies de roses. Praga.
El vespre aquell a Gènova mirant els barris bruts,
la mar des dels turons, esperant el vaixell.
Ara ho recorde. I, fora, un nou novembre plou.

30 I quan et van portar a l'ull de la caserna,
les boletes d'alcàmfora deixaven a les cambres
un àmbit de tardor. No plogué aquell hivern.
Melangia, silenci pels carrerons estrets
de la ciutat polsosa. Animals morts pel riu.
35 I quan la primavera ens guaitava la casa,
et vaig deixar penyores d'amor, palmeres, cases.
Et vaig deixar la sang, l'aigua que al cor em puja.
Cap altra primavera no em trobarà mirant
el riu blanc de València, esperant que tornares.
40 Hauré d'anar-me'n ja d'aquestes cambres buides:
Tornaré a la casa que amb tant de goig vam fer,
si puc trobar-la encara, clevillada pels anys.
Tornaré a trobar-me la vall, paisatge humit
que tot un any vam veure. I les estacions
45 tancant un cicle entregue I l'olor d'aquells xàfecs,
el renou de l'hivern quan es puja a la Drova.
Escriuré tot mirant un Cingle Verd cremat
per incendis de mort, i em portarà Cantàbrics
que ens dauraven els anys. Remor de pins. Avencs.
50 Finestrals del migdia. La nit fosca en la llar.
Tornaré sense tu. I sense tu es farà
de nit. La carretera de la costa banyada.

Hauré d'anar-me'n ja. Lluny, sol, dibuixaré
cases sense muralla, assassins de princeses.
55 I en caure la vesprada, quan tu ja no estaràs,
des de dins de la cambra de l'hort veuré altres serres;
veuré uns altres crepuscles que l'Hort de les Pereres
faran d'un vermell clar. I tu ja no estaràs.
Els migdies tindran les clarors d'un desert.
60 De mapes ompliré les parets de la cambra.
Des de la taula verda miraré eixir la lluna,
les ombres de la palma. Quant de fred, Senyor meu!
Quedaran primaveres? ¿Trobaré eixint de l'alba

el gran Cap de l'Aljub?, les torrasses de l'Illa?,
65 aquell cel?, les arenes? Naixeran margalides
entre la fina herba i tindran els vells oms
fulles noves. Vindran oronetes, violes,
i les pluges d'abril, en arribar tan dolces.
I tindran rossinyols les riberes. La sembra.
70 Primerenques acàcies del camí i la replaça
plenes de flor en març. Els primers lliris. Roses.
Les pruneres florides. I a la nit, el silenci.
Miraré el pi de l'hort quan tots els ocells callen
amagats dins dels troncs trencats de les palmeres.
75 Amagat lluny del dia, costums de nacre vell
em partiran l'alè; els silencis llarguíssims,
cruels com ho és la nit amb tot el seu silenci.
Conrearé rosers, crisantems faré nàixer
si tinc migjorn que eixugue les meues mans que ploren.
80 Hauré d'escriure molt perquè l'oblit arribe.
No ho aconseguiré. Recordaré el temps nostre
molts anys. Hi ha poques coses que siguen per a sempre.
I també molt de temps, el meu nom t'ha de ser
guaita d'anells i dades. I et ferirà allà dintre,
85 en tots els teus silencis, darrere de la màscara.
I conforme aniran trencant-se els anys, com llibres,
fent-se velles les cases, els papers i els dibuixos,
tots els versos escrits. Conforme passe el temps,
es beuran les palmeres tot el temps d'una dècada
90 i faran dels jardins un paisatge de llunes,
una terra gastada, de volcans apagats
on la lava és fantasma d'animals i roselles.
Platí fos als ulls grisos, ganivets a la gola,
tall de pedres al si: els passeigs de tants anys!
95 Oblidaré els motius pels quals he brindat.
I trobaré de nou, travessant el carrer,
uns ulls de divuit anys que pogueren ser meus.
Hauré d'anar-me'n ja on palmeres com temps
beuen sang i m'esperen. Tota la meua sang
100 s'han de beure. Tinc por que me gelen el cos.

Fi de «Cambra de Mapes»

Elx, Hort de Motxo, Gener de 1981

NOTES

Alguns versos de «L'Illa» aparegueren a *Antologia Price Congrés* (Barcelona: 1977).
Les Flors de Bruc, amb variacions, dins «Septimomiau» (València: 1978).
Una altra versió de «Cartes italianes», dins «Reduccions», núm. 8 (Vic: setembre, 1979).
«Pòrtic de la Glòria», també amb variacions, dins «Cairell», núm. 2 (València: gener, 1980).
«L'Illa», dins «Lletres de Canvi», núm. 5 (València: maig, 1981).

El «Llibre Primer», amb el títol *Cambra de Mapes*, va guanyar el XVII Premi Ribas i Carreras al millor recull de poesia dels Premis Recull, de Blanes (La Selva) el gener de 1981.

El poema «Cambra de Mapes», amb el títol *Elegia d'Europa* va guanyar el XI Premi Munteis (XVI premi de poesia) dels Premis Ciutat d'Olot (La Garrotxa) l'abril de 1981.

TAULA

LLIBRE PRIMER

L'Illa
9 1. *Des de les torres que guaiten la costa...*
10 2. *En encetar Odisseu la tornada...*
11 3. *I on era cert aquell color fictici...*
12 4. *L'Illa s'afona...*
13 5. *Baixaren les barques de jonc a l'arena...*
14 6. *Illa sense ombres de boscos, ni rius...*
15 7. *Sense fang ni ocells...*
16 8. *Salvat de tots els adjectius del mar...*
17 Tròpics
Cartes italianes
18 1. Andrea Palladio, ciutadà de Vicenza
20 2. Nit de Verona
21 3. Ravenna
22 4. Mariner
23 5. Diumenge a València
24 6. *Et vaig dedicar una nit uns versos...*
25 Renou de pluja pujant a la Drova
Pòrtic de la Glòria
26 1. *Anit vam dormir ja per terres d'Àvila...*
27 2. *Em demane quin lloc d'aquests màgics països...*
28 3. *Han esclatat ja totes les palmeres d'agost...*
29 4. *Sabia que ens trobaríem sota la pluja...*
30 Ciutat de Morella
Les flors de Bruc

I. Cicle Bretó
31 1. *El sol m'escalfa l'esquena...*
32 2. *Bretanya és un monstre de llargues pestanyes...*
33 3. *Els déus d'aquest país es transformaren...*
34 4. *Es conta pels pobles de vora mar...*
35 5. *Sortires, estimada...*
36 II. Konk Kernew, Agost
37 III. Meditació a Pleiben
IV. Hortènsies de Kemper
39 1. *Cruel com ets...*
40 2. *Ja hauran florit, amic...*
41 3. *I quan siga tot sol...*
42 V. Record de Bretanya

LLIBRE SEGON

Cançoner
45 1. *Anirem a Jamaica...*
46 2. *Salparem des del port...*
47 3. *El Port d'Elx soterrat...*
48 4. *I Jamaica era el nom...*
49 5. *Gots de rom, ai, ai, ai...*
50 Elegia de Praga
Elegies de Roma
52 1. *Érem enfront de Santa Maria in Trastevere...*
53 2. *Roma era quelcom com cavalls al galop...*
55 Elegia de Berlín
Elegia de Bolonya
56 1. *Molt estimat amic, vull pregar-te...*
57 2. *Repasse cadascun dels instants que s'ompliren...*
58 3. *Avui és diumenge...*
59 4. *Ara que octubre es tanca...*
60 5. *No demane ni espere res de l'amor...*
61 6. *Som a l'estació de Milà...*

62 7. *Arribem a Bolonya sota una pluja fina...*
63 8. *A la cambra on estic, on coloms es dessagnen...*
64 9. *L'any nou ens agarrà a la Plaça Major...*
65 10. *Fugen de la calor els habitants del poble...*
67 Cambra de mapes
71 Notes

COL·LECCIÓ LLIBRES DEL MALL

SÈRIE POESIA

Primera època

1. Ramon Pinyol, *Rovell de mala plata.*
2. Xavier Bru de Sala, *Les elegies del marrec.*
3. Miquel de Palol, *Delta.*
4. A. Tàpies-Barba, *Siboc.*
5. Jaume Riera i Sans, *Cants de noces dels jueus catalans.* (Text en alfabet hebreu i transcripció catalana).
6. Josep Albertí, *Aliorna.*
7. Antoni Munné, *Fruita d'argila.*
8. Joan Brossa, *Les ungles del guant. Ronda de Rimbaud.* (Versió de Rimbaud. Edició bilingüe).
9. Carles Camps i Mundó, *La nuu. Contes de l'horitzó.* (Poesia visual).
10. Josep-Ramon Bach, *De rems i hores.*
11. Manuel Balasch, *Himnes homèrics.* (Edició bilingüe).
12. Joan Baixes, *De fer i desfer senders de putxinel·li.* (Diari de Putxinel·lis Claca).
13. Santi Pau, *Els jardins de Kronenburg.* (Poesia visual).
14. Joan Navarro, *L'ou de la gallina fosca.*
15. Miquel Martí i Pol, *L'arrel i l'escorça* (Obra poètica I), pròleg de Lluís Solà i Sala.
16. Joan Brossa / Antoni Tàpies, *Novel·la.*
17. Salvador Jàfer, *Lívius Diamant.*
18. William Blake, *Cançons d'innocència i d'experiència,* trad. de Toni Turull (Edició bilingüe).
19. Novalis, *Himnes a la nit,* trad. d'A. Tàpies-Barba, pròleg de. Pere Gimferrer. (Edició bilingüe).
20. Josep-Ramon Bach, *Diorames,* capçalera de Joan-Pere Viladecans.
21. Miquel Martí i Pol, *El llarg viatge* (Obra poètica II), pròleg de Miquel Desclot i Jaume Medina.
22. Eduard Feliu / Jaume Riera i Sans, *Poemes hebraics de jueus catalans.*
23. Albert Ràfols Casamada, *Signe d'aire* (Obra poètica 1968-1976).
24. Gérard de Nerval, *Les quimeres i altres poemes,* trad. d'Alfred Sargatal, pròleg de Carlos Edmundo de Ory (Edició bilingüe).
25. Jaume Pont, *Límit(s).*
26. Jaume Medina, *Encalçar el vent.*
27. Miquel Martí i Pol, *Amb vidres a la sang* (Obra poètica III), pròleg de Johannes Hösle.
28. J. M. Sala-Valldaura, *Tot extrem voler.*
29. Miquel Martí i Pol, *Crònica de demà,* pròleg de Ramon Pinyol.
30. Rainer M. Rilke, *Els sonets a Orfeu,* trad. d'Alfred Badia. (Edició bilingüe).

Vària:

Joan Salvat-Papasseit, *Nocturn per a acordió,* espectacle del grup Dagoll-Dagom.
Joan Brossa, *Accions musicals* (1962-1968).
Carles Sindreu, *Darrera el vidre. Radiacions i poemes.* (Obra poètica I).

Grup L'Espiadimonis (Mas / Roca / Roig / Xirinachs), *La dotzena del frare.*
Joan Brossa, *Sextines 76*, pròleg de Joaquim Molas.
Miquel Martí i Pol, *El poble.*
Miquel Martí i Pol, *La Fàbrica.*
Miquel Escudero, *Fulls del romanç d'Elsa Ellisson* (Obra poètica I), pròleg de Joan de la Rúbia.

Segona època

31. Ramon Pinyol, *Alicates*, amb obres de Joan-Pere Viladecans i pròleg de Josep Mª Castellet.
32. Josep Piera, *Presoners d'un parèntesi.*
33. Miquel De Renzi, *Tres fan la centena*, pròleg de Joan Brossa.
34. Josep Grau i Jofre, *El desert constant*, pròleg de Pere Farrés.
35. Stéphane Mallarmé, *Un cop de daus*, trad. de Ramon Pinyol. (Edició bilingüe).
36. Miquel Martí i Pol, *Estimada Marta.*
37. Vicenç Altaió, *Sempre som afany.*
38. Miquel Alzueta, *Amb un paper i un llapis.*
39. Maria-Mercè Marçal, *Bruixa de dol.*
40. Xavier Bru de Sala, *Fràgil.*
41. Marc Granell, *Refugi absent.*
42. William Blake, *Les noces del cel i l'infern*, trad. de Segimon Serrallonga. (Edició bilingüe).
43. Pere Fons i Vilardell, *Bumerang*, pròleg de Feliu Formosa.
44. Àlex Susanna, *De l'home quan no hi veu.*
45. J. M. Sala-Valldaura, *Camp d'esvorancs.*
46. Valerià Pujol, *Destinatari d'albes.*
47. Agustí Pons, *Tractat de geografia.*
48. Miquel Martí i Pol, *Les clares paraules* (Obra poètica IV), pròleg de Joan Triadú.
49. Toni Moreno, *Cançons de trobadors*, música de Jordi Sabatés. (Edició bilingüe).
50. Ramon Pinyol, *Remor de rems*, pròleg de Raimon.
51. Miquel De Renzi, *Les sales d'espera.*
52. Fina Cardona, *Pessigolles de palmera*, carta-pròleg de Maria del Mar Bonet.
53. Joan Navarro, *Bardissa de foc.*
54. Miquel de Palol, *Encara mor aquella primavera.*
55. Xavier Renau, *Remor de fang.*
56. Josep Piera, *Brutícia*, pròleg de Jaume Pont.
57. Eduard Sanahuja, *El gos del galiot.*
58. Jaume Pont, *Jardí bàrbar*, pròleg d'Àlex Broch.
59. Miquel Martí i Pol, *L'àmbit de tots els àmbits*, pròleg de Salvador Espriu.
60. S. T. Coleridge, *Poema del vell mariner*, trad. de Marià Manent. (Edició bilingüe).
61. Àngel Terron, *Llibre del Mercuri.*

SUBSCRIPCIONS:
Apartat de correus 108 - SANT BOI DE LLOBREGAT (Barcelona).

GASPAR JAÉN I URBAN nasqué a Elx (Baix Vinalopó) l'any 1952.

Cursà la carrera d'Arquitectura a l'Escola Tècnica Superior de València on es titulà l'any 1976. En l'actualitat treballa d'arquitecte a l'Ajuntament d'Elx.

Participà activament en els àmbits d'Arquitectura i Ordenació del Territori al Congrés de Cultura Catalana. Té publicats els treballs: *L'ordenació del territori del País Valencià* (València, 1976), *Guia d'arquitectura d'Elx* (Alacant, 1978), *Qüestions territorials al País Valencià* (Sagunt, 1979), *L'arquitectura popular dels horts de palmeres d'Elx* (València, 1980) i *Poètica de la ciutat* (en premsa), a més de diversos projectes d'arquitectura i articles de premsa.

L'any 1975 guanyà el Premi «La Safor» de poesia amb *Cadells de la fosca* (València, 1976) i el 1980 la Flor Natural dels Jocs Florals de Barcelona amb *Poema per a ben morir* (València, 1981). Ha publicat poemes a «Septimomiau», «Reduccions», «Cairell» i «L'Espill» i el conte *Àngels d'algeps al corredor de l'orgue* (València, 1978). Amb els llibres que formen *Cambra de mapes* ha guanyat el 1981 el Premi Ribas i Carreres dels «Recull» de Blanes i el Munteis dels Premis «Ciutat d'Olot».

A *Cambra de mapes*, «...en l'horabaixa espès d'un cafetí de Pleiben, Sir Lancelot oblida. Parla molt lent de collites i d'hores. El rellotge camina en un racó de l'ombra... Artús inexistent, ànimes de cavallers endolats pels senderols del capvespre. Campanes de Sant Jaume de Galícia. Una vella s'arrupeix vora la llar de foc. Aubaïna al finestró i peülles de bestiar per les llambordes. Tots dos —el poeta i jo— hem partit amb l'alba» (Josep M. Llompart).

LLIBRES DEL MALL